

REPERE METODOLOGICE PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL LA DISCIPLINA EDUCAȚIA TEHNOLOGICĂ

I. Preliminarii

Educația este cea care își asumă rolul determinant pentru destinul societății omenеști. Educația este cea care anticipează sau trebuie să anticipeze încotro ne îndreptăm. Educația realizată prin procesul de învățământ devine astfel responsabilă pentru valorificarea vocației individuale. Tînarului de azi trebuie să-i fie consolidată puterea de gîndire și de acțiune, oferindu-i-se un orizont cît mai larg, abilitatea de a răspunde la cît mai multe probleme din cele mai variate domenii, continua necesitate de perfecționare. Se impune ca el să învețe pentru a răspunde la variatele și complexe probleme pe care i le impune lumea contemporană.

Prin disciplina Educație tehnologică, procesul educațional pune accent pe individ, ca personalitate distinctă, ca purtător al unei vocații proprii. Individului i se prezintă o gamă de domenii de activitate, el avînd posibilitatea să opteze după dorința lui. Fără a neglija deprinderile practice care se formează elevilor, această disciplină nu urmărește profesionalizarea. Prin diversitatea modulelor disciplina Educație tehnologică vizează apropierea în cel mai înalt grad a individului de aptitudinile sale naturale, punînd accentul pe amplificarea capacităților creatoare și a disponibilităților pentru invenție și inovație.

- Educația tehnologică nu este învățământ profesional tehnic și nici învățământ teoretico-științific în sens strict; ☒
- Educația tehnologică nu se reduce la instruire practică, la inițiere într-un meșteșug tradițional sau într-o profesie modernă; ☒
- Educația tehnologică nu face o profesionalizare timpurie; ☒
- Educația tehnologică este o formație culturală nouă, născută din raportul omului modern cu tehnologia; ☒

II. Obiectivele la nivel de cadru didactic

- Proiectarea unui sistem unitar de activități de învățare care conduc la dezvoltarea abilităților tehnologice la elevi;
- Aplicarea algoritmilor din managementul resurselor umane în organizarea și monitorizarea de activități eficiente la clasă;
- Utilizarea de strategii didactice diverse adecvate grupului țintă și contextului local în scopul racordării orei de educație tehnologică la cotidian;
- Construirea unei varietăți de tipuri și probe de evaluare adecvate fiecărei etape a procesului de învățare;
- Aplicarea unui sistem coerent de transferuri (intra – interdisciplinar, clasă – extrașcolar, trunchi comun – diferențiere) în scopul formării la elevi a unor atitudini favorabile față de calitate, competitivitate și antreprenoriat;

III. Cadrul normativ/reglator în vigoare

În anul de studii 2016-2017 procesul educațional la disciplina școlară Educația tehnologică se va desfășura în conformitate cu prevederile:

1. Curriculumului modernizat pentru clasele primare aprobat la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, proces-verbal nr.11 din 30.04.2010, prin ordinul Ministrului educației nr.331 din 12.05.2010;

2. Curriculumului modernizat pentru clasele gimnaziale, aprobat la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, proces-verbal nr.11 din 30.04.2010 prin ordinul Ministrului educației nr.245 din 27.04.2010;
3. Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2016-2017, aprobat prin ordinul Ministrului educației nr.242 din 25 martie 2016;
4. Ghidului de implementare a curriculumului modernizat la Educația tehnologică, pentru clasele I - IX”, aprobat prin ordinul ministrului educației nr.597 din 30.06.2011;
5. Standardelor de eficiență a învățării, aprobate prin ordinul ministrului educației nr.1001 din 23.12.2011.

IV. Curriculum predat

Educația tehnologică este o disciplină obligatorie în planul de învățământ, pentru clasele I – a IX-a. Pentru realizarea eficientă a prevederilor curriculumului la Educația Tehnologică trebuie precizate noțiuni despre materiale și tehnologie, limbaj grafic, energie, economie, informatică aplicată, protecția mediului înconjurător, calitatea produselor și serviciilor, care stau la baza oricărui modul.

La orele de educație tehnologică clasele pot fi divizate în două grupe, dacă în clasă sînt 25 și mai mulți elevi. Nu se va impune separarea elevilor pe genuri.

În cazul în care clasa nu va fi divizată, recomandăm selectarea următoarelor module: „Arta culinară și sănătatea”, „Sărbători calendaristice”, „Activități agricole”, „Împletitul din fibre vegetale”, „Arta acului”, „Limbajul grafic”, „Domenii profesionale”, „Spații verzi”, „Automobilul”, „Prelucrarea artistică a lemnului-pirogravarea, etc.”. Modulul „Domenii profesionale” se recomandă a fi implementat în toate clasele a IX-a din instituțiile de învățământ preuniversitar. Se va evidenția permanent caracterul național și tradițiile populare. Sînt accentuate elementele etnografice. În acest sens, se recomandă : „Ghidul de implementare a curriculumului modernizat la Educația tehnologică, pentru clasele I - IX”, (p. 5 – 13).

Educația tehnologică prevede însușirea și utilizarea diverselor procese tehnologice prin crearea situațiilor concrete de producere/confecționare reală din diverse domenii legate de specificul localității, de tradiții, de meșteșuguri popular – artistice care se practică în localitate, etc. În contact cu aceste realități copiii își formează reprezentări despre mediul înconjurător, învață roluri, își însușesc strategii de acțiune și de gîndire. Mesajul specific artei populare este exprimat printr-un limbaj de o deosebită bogăție de forme, virtualități libere sau liniare, geometrice, elemente decorative repetate ritmic, cromatici sobre sau simbolice, motive alternate, simetrice sau asimetrice etc.

Astfel elevii sînt puși în situații autentice de a analiza, a cerceta, a observa fenomene, a experimenta, a elabora proiecte de confecționare, a realiza proiecte, a evalua, a crea compoziții decorative, a confecționa diverse obiecte în funcție de treapta de școlaritate. E important că elevii își formează competențele specifice educației tehnologice, legate de domenii importante pentru formarea personalității și orientarea în carieră.

Așa dar la orele de educația tehnologică:

- Elevul este familiarizat cu un număr de domenii tehnologice și le experimentează, adică cunoaște un număr de domenii profesionale (meserii).
- Elevul trebuie să conștientizeze impactul tehnologiei atît asupra individului, cît și asupra societății (în trecut, prezent, viitor).
- Elevul își dezvoltă gîndirea creativă în cursul activității tehnologice.
- Elevul obține cunoștințe și înțelege conceptele și principiile tehnologice de bază.
- Elevii pot cunoaște prin diversitatea modulelor o varietate de domenii de activitate.

Curricula pe trepte asigură continuitatea de la o treaptă de școlaritate la alta, transferul de metode, corelarea și ajustarea cerințelor la vîrsta și aptitudinile elevului. Sînt propuse pentru studiere 19 module. Fiecare modul se studiază pe parcursul unui semestru, dar poate fi proiectat și studiat pe parcursul întregului an.

Pentru a răspunde acestor exigențe, elevilor trebuie să li se asigure condiții privind:

- formarea cunoștințelor funcționale esențiale pentru reușita școlară, integrare socială: comunicare, gândire critică, luarea deciziilor, procesarea unor informații complexe etc.;
- dezvoltarea competențelor de integrare activă în grupuri socio-culturale; mediu școlar și familial etc.;
- dezvoltarea expresivității și sensibilității, în scopul împlinirii personale și a promovării unei vieți de calitate;
- valorizarea propriei vocații, în scopul orientării școlare și profesionale.

✓ **Învățământ primar**

Treapta primară are drept scop formarea abilităților, competențelor necesare dezvoltării personalității copilului și achiziționarea cunoștințelor funcționale care permit continuarea studiilor și obținerea performanțelor în raport cu competențele și finalitățile prevăzute.

Tehnicile de lucru sînt diferențiate, respectînd particularitățile de vîrstă ale copiilor, pornindu-se de la lucruri simple și ajungînd la cele complexe: modelare, asamblare, prelucrare, realizarea unor compoziții simple, împletituri, broderii, confecționarea unor obiecte utilitare, estetice, de ritual, jucării, păpuși, măști, modelarea argilei, confecționarea ceramicii etc.

În mod aplicativ învățătorii se vor conduce de „Ghidul de implementare a curriculumului” la Educația tehnologică pentru clasele I – IX, ediția 2011. Conținuturile prevăzute pentru clasele I-IV sînt atractive și semnificative și necesare pentru educația elevilor și răspund unor interese specifice pe care le-ar manifesta unii elevi. Lipsesc discriminările, subiectele sînt flexibile, lipsesc ambiguitățile de ordin științific. Informațiile sînt prezentate dozat, rațional.

Implementarea curriculumului modernizat în clasele primar se va desfășura ținînd cont de scopul major al disciplinei și de prevederile noului document care se deosebește de precedentul printr-o diversificare mai mare a conținuturilor și, în același timp, prin simplificarea și optimizarea modulelor prevăzute.

✓ **Învățământ gimnazial**

Modulele care încep din clasa a V-a pot fi studiate pînă în clasa a IX-a, inclusiv. Totodată modulele care încep în clasele a VII-a sau a VIII-a, pot fi studiate pe parcursul unui semestru sau pe parcursul unui an școlar. (De exemplu: modulul „Arta covorului” (țesutul artistic), clasele VII-IX sau „Domenii profesionale”, clasa a IX-a, modulele “Electrotehnica” și “Automobilul”, clasele VIII-IX. Învățarea conducerii automobilului se va efectua în cadrul școlilor autorizate.

Modulul “Mașinile agricole și tractorul” este important pentru elevii din mediul rural. Educația tehnologică este o disciplină școlară, nu este învățămînt profesional-tehnic și nici învățămînt teoretico-științific în sens strict, nu se reduce la instruire practică, la inițiere într-un meșteșug tradițional sau într-o profesie modernă, nu face o profesionalizare timpurie, ci rezultă din raportul omului modern cu mediul și societatea. [A se vedea 3, p. 4 – 8; p. 10 – 18; p. 21–46 ; p. 50 -60].

Resursele materiale pentru asigurarea desfășurării activităților didactice sînt foarte variate fiind proprii fiecărui modul. Ele sînt influențate de baza materială a școlii de posibilitățile ei și precum și de specificul local. Este important ca materialele didactice și mijloacele de învățămînt alese de profesori să determine în mod constant un anumit nivel de eficiență pedagogică. Pentru Educația tehnologică este necesar un spațiu propriu de desfășurare a demersului didactic, cu o dotare complexă și flexibilă care să permită organizarea pentru diferite module.

Realizarea modului ”Orientare profesională”, se recomandă pentru toți elevii din clasele a IX-a. De o importanță majoră este orientarea elevilor spre a utiliza propriile achiziții în rezolvarea problemelor din viață, de a comunica informații privind modul de utilizare a terminologiei specifice unor domenii practice, de a face prezentări și evaluări, utilizînd propria experiență. Orientarea profesională/ghidarea în carieră nu-și propune integrarea socioprofesională, care este un proces firesc realizat de către persoană. Activitățile care se întreprind prin ghidarea în carieră sînt cele de susținere a persoanei în procesul de integrare, or acestea se pot realiza prin informare, consultanță, consiliere (forme de influență stipulate, care nu sunt echivalente cu procesul integrării, ci favorizează acest proces).

Prin propriile eforturi elevii învață să prețuiască mediul, natura, bogățiile naturale, să transforme materialele din natură în obiecte utile, estetice, așa deci, creează valori. Disciplina Educația tehnologică, prin diversitatea modulelor tratate atît teoretic cît și practic, îl ajută pe tînar

să-și descopere chemarea, aspirația, atracția către un anumit domeniu, într-un cuvânt să-și descopere “vocația” pentru o anumită activitate sau domeniu de activități. Este necesar de a scoate permanent în evidență caracterul național și tradițiile populare, prin accentuarea elementelor etnoculturale, valorificarea meșteșugurilor populare artistice. În contextul politicilor privind învățarea pe întreg parcursul vieții corelate cu politicile referitoare la o piață a muncii active și cu conceptul ocupării durabile a forței de muncă, ghidarea în carieră și orientarea profesională trebuie să fie accesibilă tuturor oamenilor, pe parcursul întregii lor vieți și, în primul rând, celor care se pregătesc pentru viață. Acest proces este necesar să înceapă în sistemul școlar, acolo unde educația privind cariera și orientarea profesională trebuie să îi ajute pe tineri să ia decizii realiste privind cariera, de la o vârstă tânără. Metodele de orientare profesională coincid cu unele activități (ca de exemplu informarea). Formele de orientare profesională precum „Ziua ușilor deschise”, „Forum de carieră”, „Tîrgul profesiilor”, la fel sînt prezentate ca și metode.

În următoarele decenii, predarea ca ocupație profesională se confruntă cu o transformare majoră: profesorii și instructorii devin consilieri, mentori, mediatori. Rolul lor este acela de a-i ajuta pe elevi să-și asume propria formare. De aceea capacitatea și încrederea de a elabora și pune în practică metode de învățare și predare active deschise și participative trebuie să devină o deprindere profesională esențială a cadrelor didactice. Învățarea activă presupune: motivația de a învăța; capacitatea de a-ți folosi judecata critică; deprinderea de a ști cum să înveți.

V. Curriculum evaluat

Tipuri de evaluare:

- după modul în care se integrează în desfășurarea procesului didactic: inițială, formativă, sumativă;
- după instanța care realizează evaluarea;
 - evaluare internă (realizată de aceeași instituție/persoană implicată în procesul instructiv) ;
 - evaluare externă (realizată de altă instituție decît aceea care a asigurat realizarea procesului didactic)

Metode de evaluare.

- tradiționale: probe orale, probe scrise, probe practice
- complementare (investigația, proiectul, portofoliul, autoevaluarea).

Referențialul de evaluare, aprobat prin decizia Consiliului Național pentru Curriculum, asigură transferul de la evaluarea tradițională (standardizată, recontextualizată), la evaluarea pe competențe (integrativă, autentică).

Referențialul de evaluare urmărește desfășurarea activității educaționale pe o perioadă îndelungată de timp într-un stil, ritm, mod, formă adecvată condițiilor (interne și externe) și resurselor existente (umane, didactice, materiale, de timp).

Esența de neînlocuit a predării, constă tocmai în cultivarea acestor capacități umane, de a crea și a folosi cunoștințele. Activitățile profesorului se schimbă în funcție de nevoile și interesele elevului, de la o clasă la alta, de la un an la altul. *Sugestii de evaluare [A se vedea 3, p. 47 - 50]*

VI. Sugestii privind proiectarea demersului didactic

Proiectarea demersului didactic este activitatea desfășurată de cadrul didactic, care constă în anticiparea etapelor și a acțiunilor concrete de realizare a procesului educațional. *[A se vedea 3, p. 13 - 30]*. La elaborarea proiectării didactice Ministerul Educației recomandă parcurgerea următorilor pași:

- Împărțirea pe unități de învățare și stabilirea succesiunii de parcurgere a lor.
- Realizarea asocierilor între subcompetențe și conținuturi.
- Alocarea timpului considerat necesar pentru fiecare unitate de învățare

Algoritmul proiectării este o formulă care structurează actul didactic în avans pornind de la următoarele întrebări: Care e scopul? Cu ce voi lucra? Ce voi face? Cum voi proceda? Cît s-a realizat?

Modele recomandate:

Proiectarea modului pe Unități de Învățare(UI)

Arta acului

Nr.o	Nr. UÎ	Nr. de ore alocate la UÎ	Conținutul UÎ	Indicatorii C CS /Subcomp	Data	Observații
1.	Articole de port popular și obiecte de uz casnic și ritual decorate cu broderii	1 oră	Aspectul tradițional al portului popular din R Moldova. 2. Obiecte de ritual. Caracteristicile esențiale ale portului popular	1/1		Cerințele cu referire la portofoliul elevului

Notă: Profesorul va include și alte rubrici pe care le consideră oportune.

O unitate de învățare reprezintă o structură didactică și flexibilă care, are următoarele caracteristici:

- este unitară din punct de vedere tematic;
- se desfășoară în mod sistematic și continuu pe o perioadă de timp;
- se finalizează prin evaluare;
- determină formarea la elevi a unui comportament specific, generat prin integrarea unor obiective operaționale.

Proiectarea Unității de Învățare

Nr.o. și nr.UÎ	Detalii ale conținuturilor (ce învață la ora respectivă?)	Indicatorii CS/ Subcompetența	Obiectivele operaționale	Activități de învățare	Evaluarea	Sarcini pentru acasă
1/1	Aspectul tradițional al portului popular din R Moldova	1/1	Identifică elementele caracteristice portului popular. Enumeră detaliile costumului popular bărbătesc și femeiesc.	Exerciții de studiere și analiză a articolelor portului popular	Formativă	Completarea portofoliului cu informații despre portul popular

În acest context, profesorii trebuie să gândească în avans derularea evenimentelor în clasă, adică să proiecteze demersul didactic.

Fiecare om este o combinație unică de trăsături de personalitate, vise și aspirații, valori personale, aptitudini și abilități. Fiecare om e unic și are o cale personală de urmat în viață. Cei care ajung să practice meserii pentru care le lipsește aspirația vocațională nu excelează în ceea ce fac și ajung să experimenteze frustrări în carieră, iar frustrările din carieră se resfrîng inevitabil asupra vieții personale. Am învățat să ne dorim să fim omul multilateral dezvoltat, dar nu suntem

buni la toate. Alegerea în carieră trebuie să fie o decizie care ia în calcul *cine ești* (propria personalitate), *ce poți* (aptitudinile personale), *ce vrei* (aspirațiile individuale), *ce se poate* (perspectiva pieței muncii).

Aptitudine constituie un "complex de însușiri relativ stabile ale personalității care condiționează realizarea cu succes (peste medie) a diferitelor feluri de activități intelectuale, artistice (profesionale), științifice, organizatorice, sportive, tehnice sau manuale etc. Aptitudinile se exprimă prin depășirea evidentă a randamentului și calității la un număr mic de exerciții – deci se asociază cu o facilitate deosebită la învățarea și la stratificarea de deprinderi". Aptitudinea este o "însușire psihică individuală care condiționează îndeplinirea în bune condiții a unei munci, a unei acțiuni, aplicație, înclinație". Aptitudinile alimentează creația, iar în ansamblu cu interesele formează vocația.

Important este ca elevul să știe că:

- Nu este suficient să ai aptitudini pentru o anumită meserie, este absolut necesar să cultivi aceste aptitudini prin educație;
- Anumite meserii pot fi practicate numai dacă ai obținut și certificatul de competențe profesionale sau diplomele corespunzătoare.

Pe site-ul www.semm.ro găsim "Formulare de înregistrare a competențelor" pentru diferite meserii. Completând astfel de formulare se pot găsi locuri de muncă. E bine ca profesorul să familiarizeze elevii și cu astfel de procedee.

VII. Sugestii privind formarea la elevi a comportamentului responsabil la traficul rutier și în caz de situații excepționale

(Cursurile "Protecția civilă și apărarea împotriva incendiilor", pentru înv. gimnazial)

În contextul formării la elevi a competențelor transversale/transdisciplinare, în baza principiului de integrare în cadrul studierii educației tehnologice elevilor li se vor forma atitudini și deprinderi de comportament responsabil în cazul situațiilor de risc (electrocutare, incendii). Profesorii vor explora oportunitățile oferite de curriculum la educația tehnologică, în scopul formării la elevi a competenței de protecție a propriei persoane sau/și a altor persoane aflate în pericol.

În cadrul studierii modulelor "Arta culinară și sănătatea"(cl. V-IX) și "Sărbători calendaristice" (cl.V-VIII) veți pune accent pe abordarea următoarelor tematici: "Bazele modului sănătos de viață", "Regimul de activitate și odihnă a adolescentului", "Noțiuni generale despre sănătate și "mod sănătos de viață". "Reguli de prevenire a incendiilor în gospodării" "Regulile preventive la utilizarea mijloacelor de încălzire și de pregătire a hranei, echipamentelor electrice precum și a altor surse posibile de incendiu în gospodărie". La studierea modulelor "Arta acului"(V-IX), "Tricotarea"(cl.V-IX), "Design vestimentar"(VII-IX), "Arta ceramicii"(VI-IX), veți aminti elevilor despre formarea comportamentului de protecție în cazul utilizării aparatelor electrice (de uz casnic). La modulele "Tehnologia prelucrării lemnului"(cl.V-IX), "Tehnologia prelucrării metalului"(cl.VII-IX) și "Electrotehnica"(cl.VIII-IX), vă veți referi la formarea comportamentului de protecție în cazul utilizării aparatelor, instrumentelor electrice (inclusiv de uz casnic, pentru prelucrarea lemnului și metalelor, diverse instalații electrice și electronice), prevenirea pericolului de electrocutare în diverse situații (la școală, acasă, în cotidian)). Tot aici veți vorbi și despre formarea comportamentului de precauție la încălzirea și utilizarea corpurilor fierbinți, protejarea contra arsurilor, protecția antiincendiară, acordarea primului ajutor la necesitate și sensibilizarea organelor competente în cazul unor situații excepționale. La selectarea modulelor "Tractorul" (cl.IX), "Mașini agricole" (cl.VIII), "Automobilul" (cl.VIII-IX), vă veți axa pe formarea cunoștințelor despre "Securitatea traficului rutier", "Formarea și dezvoltarea unor atitudini și comportamente adecvate privind respectarea regulilor de circulație pe drumurile publice și în mijloacele de transport". Implementând modulele "Activități agricole" (cl.V-IX), "Spații verzi" (cl.V-IX), veți forma elevilor comportamentul responsabil și de precauție în cazul situațiilor de risc în viața cotidiană. "Regulile de comportament ale copiilor". "Securitatea copiilor în sînul naturii (în perioada toamnă/iarnă-primăvară/vară)". "Impactul dezastrelor asupra

mediului” să descrie și să analizeze modificările suferite de mediul înconjurător ca urmare a intervenției umane; să aplice modalitățile de intervenție și de ocrotire a mediului ambiant.

VIII. Sugestii privind activitatea metodică

În vederea asigurării dimensiunii didactice a procesului educațional la educația tehnologică, în anul școlar 2016-2017 se propune extinderea activităților metodice cu tematica:

- *Modalități de utilizare a TIC: softuri educaționale, lecții interactive, teste computerizate;*
- *Abordarea interdisciplinară, premisă pentru evaluarea autentică;*
- *Evaluarea rezultatelor școlare în contextul formării competențelor la educația tehnologică;*
- *Orientarea profesională/Ghidarea în carieră -parteneriat viabil cu toți actorii implicați la nivel de comunitate;*
- *Modalități de creare a mediului educațional incluziv la orele de educație tehnologică;*
- *Valorificarea tradițiilor populare în contextul dezvoltării individualității elevului.*

IX. Asigurarea didactică

1. Tverdohleb Ana, Croitoru Rodica, Stepan Ana, ”Educația tehnologică”, clasa III.
2. Croitoru Rodica, Grosu Elena, Ciobanu Lucia, Educația tehnologică clasa IV.
3. Eșanu Angela, Șaragov Ion, Onofreiciuc Nicolai, Simac Ana. Educația tehnologică clasa V-VI.
4. Lichiardopol Gabriela, StoicescuViorica, Neașcu Silvia, Educația tehnologică, clasa V, București “Aramis Print”, 2005.
5. Colac T., Gîscă A., Posternac G., Postolache E., ProcoavăV., Surcov E., Educația tehnologică, clasa VII-VIII.
6. Șaragov Ion, Tverdohleb Ana, Grosu Elena, Sacara Andrei, Plămădeală Vasile. Educația tehnologică, clasa IX.
7. Grosu Elena, Șaragov Ion, Sacara Andrei, Dicționar la educația tehnologică, Epigraf 2008.

Surse bibliografice:

1. Negreț-Dobridor I. Teoria generală a curriculumului educațional. Polirom, pag 436, București, 2008
2. Negreț-Dobridor, I, Didactica nova, Editura Aramis, București, 2005, pag. 381
3. Meyer, G., De ce și cum evaluăm, București, 2001, pag. 189
4. Macovei E. „Pedagogie. Teoria educației” Volumul I, Editura Aramis, București 2001
5. Jinga I. Negreț-Dobridor I. Inspectia școlară și design-ul instituțional, Aramis, București 2004
6. Minder M. „Didactica funcțională” Editura Cartier, Chișinău 2003, pag 360
7. Curriculum școlar: proiectare, implementare și dezvoltare. Coordonator Botgros I., redactor științific Pâslaru V. Institutul de Științe ale Educației 2007.
8. Sistemul de evaluare în Învățământul preuniversitar din Republica Moldova. Coordonator Răileanu A. Institutul de Științe ale Educației 2006.
9. Evaluarea curriculumului școlar – perspectivă de modernizare, Institutul de Științe ale Educației, Chișinău, 2009, pag. 789.
10. Modernizarea standardelor și curricula educaționale – deschiderea spre o personalitate integră. Materialele Conferinței Științifice Internaționale, 22-23 octombrie, 2009, pag. 242, V. II. Pag. 324
11. Calitatea educației: teorii, principii, realizări. Materialele Conferinței Științifice Internaționale, 30-31 octombrie 2008, I.Ș.E. CEP USM, Chișinău, 2008, V. I, V. II

Daniela Cotovițaia, consultant superior, Direcția Învățământ preuniversitar, Ministerul Educației